

การออกแบบเครื่องหมายบนแผนที่เพื่อใช้กำกับความหมายบ่งชี้จุดท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย *

Designing map symbols to specify meaning and anchorage tourist attractions in Chiang Rai Province

พิสิฐ ตั้งพรประเสริฐ (PisitTangpondparsert) **

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการออกแบบเครื่องหมายบนแผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายที่สามารถสื่อความหมายจากความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์กับรหัสหน้าที่ของแผนที่และศึกษาความพึงพอใจการใช้งานแผนที่ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย ด้วยวิธีการวิจัยแบบผสมคือ การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ 3 กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านแผนที่ ศิลปินผู้เชี่ยวชาญประจำจังหวัด กลุ่มนักออกแบบกราฟิก โดยผลการวิจัยพบว่า แนวทางการออกแบบเครื่องหมายมีลักษณะการออกแบบที่สามารถแบ่งตามรหัสหน้าที่ของแผนที่ ได้คือ 1) รหัสเชิงภาพแทน สามารถใช้รูปสัญลักษณ์ได้ทั้ง 3 แบบโดยเป็นไปตามแนวคิดของชาร์ลส์ แซนเดอร์ส เพียร์ส (Charles Sanders Peirce) ว่าด้วยเรื่อง ตรilateral (Trichotomy) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของการใช้แนวคิดสิ่งที่มีหมาย (Signified) 2) รหัสตำแหน่ง ใช้รูปสัญลักษณ์แบบ Index และ 3) รหัสระยะทางใช้รูปสัญลักษณ์แบบ Symbol โดยสัมพันธ์กันกับ ตัวหมาย (Signifier) หมายถึงต้องมีภาษากำกับสำหรับแนวทางการออกแบบใช้เทคนิค Art & Craft ผสมกับรูปแบบ Hand-Drawn ข้อเสนอจากการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเป็นการศึกษาความพึงพอใจในการใช้งานแผนที่โดยเก็บกลุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวเชียงราย 400 คน พบว่า รูปสัญลักษณ์แบบ Index ให้แรงจูงใจด้านการท่องเที่ยวดีที่สุดเพราะเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้จินตนาการได้มากที่สุด และการสรุปจุดเด่นจากสถานที่ท่องเที่ยว เรียงจากความพึงพอใจสูงสุดได้คือ ไร่ชาลุ่มฝง ภูชี้ฟ้าและดอยดินแดง ตามลำดับ

คำสำคัญ: เครื่องหมายบนแผนที่, แผนที่เพื่อการท่องเที่ยว, สัญลักษณ์, รหัสกำกับ,

* เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

** อาจารย์ ดร.พิสิฐ ตั้งพรประเสริฐ อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบสื่อดิจิทัล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ศาลายา โทรศัพท์ : 099-1949294 Email : thewitstudio@hotmail.com.

PisitTangponparsert Lecture of Architecture Department, Rajamangala University of Technology Rattanakosin., Mobile : 099 1949294, Email : thewitstudio@hotmail.com

Abstract

The objectives of this research are to study how to design the symbols on a tourist map which is able to convey the meaning from the relation between signs and the function code of the map, and to study the satisfaction on using map of the tourists in Chiang Rai Province by using integrating methods including the qualitative method, in-dept interview 3 groups of the specialists consisting of map specialists, artists in the province and graphic designers. The results of the research showed that how to design symbols can be classified based on the function code of the map which are; 1) the visual representative code which utilizes the 3 classes of signs according to Charles Sanders Peirce relating to Trichotomy 2) the positional codes using signs under the term 'index' and, 3) the distance codes using signs under the term 'symbol' with the caption for good communication. The designs that conform with the sign was Art & Craft pictures combined with Hand-drawn. The conclusion of the quantitative research was to study the satisfaction of using map by using 400 tourists in Chiang Rai Province. It showed that Index sign was the best tourism motivation because it gave a chance for the tourists to imagine most. Lastly, based on the conclusion of the distinctive point of each tourist attraction, the most highly-ranked satisfaction to the lower one were Choui Fong Tea Farm, Phu Chee Fah and Doi Din Dang respectively.

Keyword: Symbol, Tourist map, Semiology, Anchorage Code

บทนำ

ดินแดนเหนือสุดสยามประเทศ “จังหวัดเชียงราย” เนื่องด้วยภูมิศาสตร์ สถานที่ตั้งอันห่างไกลจึงทำให้จังหวัดเชียงรายมีวัฒนธรรมเป็นแบบฉบับของตนเอง ถิ่นวัฒนธรรมล้านนา พื้นที่ต้นกำเนิดราชวงศ์มังรายทำให้เกิดแนวคิดความเป็นอื่นที่ต่างจากวัฒนธรรมภาคกลาง ส่งผลให้มีอัตราประชากรนักท่องเที่ยวสูง ด้วยความแตกต่างทางภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีในด้านรูปธรรมที่สะท้อนจากชนบ-วัฒนธรรม อาทิ วัด พิธีกรรม ตลอดจนการใช้ภาษานั้นว่าเป็นเสน่ห์เย้ายวนทุกยุคทุกสมัยให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัส ด้านภูมิประเทศเทือกเขาสูงตอนเหนือ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบสูง มีภูมิอากาศที่มีความเป็นธรรมชาติมีแหล่งท่องเที่ยว อาทิ ภูชี้ฟ้า แม่ฟ้าหลวง และการผสมผสานคุณค่าทางวัฒนธรรม จึงเกิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ตัวอย่างวัดพระมหาชินธาตุ (ดอยตุ้ง) วัดป่าสัก ฯลฯ ตลอดจนแหล่งพื้นที่การเกษตรที่กลายมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเช่นกัน เช่น ไร่ชาฮุยฟง เป็นต้น ในด้านภูมิศาสตร์ตัวจังหวัดมีอาณาเขตติดต่อกับ 2 ประเทศ คือ ลาวและพม่าทำให้เกิดพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ ตัวอย่างสามเหลี่ยมทองคำอันเกิดจากธรรมชาติและแม่น้ำโขงที่ริม 2 ฝั่งแม่น้ำเต็มไปด้วยเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ 3 แผ่นดิน ซึ่งได้กลายมาเป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจเช่นกันจากที่กล่าวมาทั้งหมดจึงทำให้เห็นได้ว่า จังหวัดเชียงรายมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวค่อนข้างสูง ดังนั้นการนำเสนอข้อมูลการ

ท่องเที่ยวไม่ว่าจะลักษณะภูมิศาสตร์ การเห็นภาพรวมของสถานที่ตั้งสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละจุดการสื่อสารให้เห็นถึงความสำคัญของชนบ ธรรมเนียม วัฒนธรรม ตลอดจนประวัติศาสตร์ งานออกแบบแผนที่จึงเป็นการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด การออกแบบแผนที่มองแบบมุมสูงทำให้รับรู้ข้อมูลในแบบภูมิศาสตร์และตำแหน่งที่ตั้งได้เป็นอย่างดี ตลอดจนงานออกแบบสัญลักษณ์ที่สื่อถึงสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละจุดจะช่วยให้การสื่อสารวัฒนธรรม ประเพณีได้อีกด้วย

แผนที่ คือ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมและนำเสนอข้อมูลเชิงพื้นที่ โดยอ้างอิงหลักฐานที่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร มีมาตราส่วนและรายละเอียดที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์และการนำไปใช้ ตลอดจนแผนที่ถือว่าเป็นสื่อชนิดให้ความรู้เชิงวิทยาศาสตร์หรือความจริงด้านภูมิศาสตร์ที่ถูกย่อส่วนลงมาทั้งสัดส่วนภาพ ตลอดจนแนวคิดที่สื่อสารให้เข้าใจได้โดยง่าย (ย่อส่วนทางความคิด) (เจษฎา จันทน์นพ, 2548)

แผนที่ทางภูมิศาสตร์นับเป็นสื่อทางวิทยาศาสตร์ที่บรรจุข้อเท็จจริงเชิงภววิสัยเป็นกลางและ โปร่งใส การจะนำแผนที่มาใช้ในการศิลปะเพื่อให้มีลักษณะแบบอัตวิสัยขึ้นอยู่กับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของ ผู้อ่าน (บุญทริก บุญพบ, 2560) ความหมายของแผนที่เพื่อการท่องเที่ยว แผนที่ดังกล่าวจัดอยู่ในกลุ่มแผนที่เฉพาะเรื่อง แผนที่เฉพาะเรื่อง คือ แผนที่ที่แสดงข้อมูลเพียงด้านเดียวหรือ 2-3 ด้าน ที่มีความสัมพันธ์ร่วมกันมีคุณสมบัติต่างจากแผนที่ภูมิศาสตร์ ข้อมูลต่างๆที่ปรากฏอยู่ในแผนที่เฉพาะเรื่องจึงจำกัดเพียงหน้าที่เฉพาะเรื่องนั้นๆ เป็นสำคัญ (พินิจ ถาวรสกุล, 2552) แต่โดยหลักๆแล้ว แผนที่ประกอบไปด้วยหน้าที่หลัก 3 ประการ คือ หน้าที่เชิงเสมือนหรือเครื่องหมายที่กำกับแต่ละสถานที่ที่สำคัญ หน้าที่เชิงตำแหน่งที่ตั้ง เป็นการอธิบายถึงจุดที่แต่ละเครื่องหมายกำกับอยู่ หน้าที่เชิงระยะและทิศทาง เป็นการสื่อความหมายถึงระยะทางแต่ละจุด แต่ละสถานที่

ฉะนั้นในความสำคัญของแผนที่กับการท่องเที่ยวดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า แผนที่เป็งานออกแบบที่บรรจุรวมเครื่องหมายต่างๆ ไว้เพื่อใช้ในการสื่อสารที่จะนำพาผู้ใช้ไปถึงจุดหมายปลายทาง ณ สถานที่นั้นๆ ดังนั้นในประเด็นนี้เครื่องหมายและการออกแบบจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ควรคำนึง ชาร์ลส แซนเดอร์ เพียร์ส (Charles Sander Peirce) นักปรัชญาชาวอเมริกัน ให้ทัศนะเกี่ยวกับลักษณะการตีความของสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายไว้ 3 ระดับ ดังนี้ Icon ระดับการตีความง่ายสุด เพราะเห็นอย่างไรก็สื่ออย่างนั้น ต่อมา Index เป็นการตีความที่ช่วยยืนยันการมีตัวตนของทั้ง Icon และ Symbol แต่ตัวมันเองไม่จำเป็นต้องปรากฏหรือแสดงตัวเป็นรูปธรรม เช่น ร่องรอย และ Symbol เป็นการตีความที่ต้องอาศัยวัฒนธรรมหรือกลุ่มสังคมหนึ่งๆ ช่วยสร้างความหมายที่นอกเหนือจากตัวมัน เป็นการตีความในระดับลึกสุด (สันติ ลอร์ชวิ, 2558) จากคำกล่าวของโอของเนสซีและเสตดเลอร์ (O'Shaughnessy, M & Stadler, J, 2005) ได้เสนอการสื่อความหมายและการทำงานของระบบเครื่องหมายว่า ทุกเครื่องหมายจะทำงานผ่านรหัส (Code) ที่มีชุดชนบธรรมเนียมที่ถูกกำหนดกฎเกณฑ์ ณ สังคมและวัฒนธรรมที่ตั้งขึ้นมา (Convention) จึงสรุปเรื่องของรหัสได้ คือ การทำงานร่วมกันหรือเป็นการสื่อสารระหว่างมนุษย์ในหน่วยวัฒนธรรมเดียวกันต่อการกำหนดชุดการสื่อสารชุดหนึ่ง ตลอดจนร่วมแบ่งความรู้ซึ่งกันและกัน (ธีรยุทธ บุญมี, 2551) ฉะนั้นบนแผนที่หนึ่งๆ จึงถูกบรรจุความหมายขึ้นเป็นชั้นๆ โดยในแต่ละชั้นทำหน้าที่สัมพันธ์กัน ผ่านระดับภาษาที่เรียกว่า สัญลักษณ์ (Semiology)

สาร (Message) หรือสัญลักษณ์ (Sign) จะแสดงสัญลักษณ์ (Signify) ได้ก็ต่อเมื่อผู้ส่งสารเข้าใจความหมายนั้นตรงกันเสียก่อน ดังนั้นหากผู้ส่งสารต้องแปลงสารนั้นให้เป็นสิ่งที่แสดงสัญลักษณ์ (Signified) แล้วจึงส่งออกไปยังผู้รับสารให้สามารถเข้าใจความหมายที่ตรงกัน ซึ่งเรียกว่า ตัวแสดงสัญลักษณ์ (Signifier) ซึ่งก็คือหน้าที่หลักของนักออกแบบ เรขศิลป์ (Graphic Designer) ผ่านการออกแบบ ด้วยสัญลักษณ์ข้อความ ภาพและรวมถึงสัญลักษณ์ (วีรพล เจริญวิสุทธิ, 2560)

สำหรับสัญวิทยาของโซซูร์ (Saussure) ที่ประกอบไปด้วยตัวหมาย (Signifier) แทนเสียงภาพและความคิดที่ถูกหมาย (Signified) แทนความคิด (ธีรยุทธ บุญมี, 2551) จะช่วยลดความซับซ้อนในการตีความของแผนที่ เพราะแผนที่จะถูกมองในฐานะข้อมูลภาพหรือทัศนศิลป์ (Visual Communication) การสื่อสารภูมิศาสตร์ในมุมมองภาพเหล่านี้ภาษาภาพยังสามารถแบ่งเทคนิค รูปแบบการนำเสนอ เพื่อสร้างเอกลักษณ์เฉพาะแห่งท่องเที่ยวได้อีกโดยสามารถแบ่งได้คือ 1) ภาพประเภทอุปลักษณ์ (Pictorial Symbol) เป็นสัญลักษณ์ระดับตีความง่ายสุด เพราะนำเสนอเป็นภาพกึ่งรูปธรรม เปรียบได้กับภาพที่เป็นภาพวาดเหมือนจริง (Art & Craft) ทำให้ยังคงรูปเดิมกับตัวที่มันสื่อสาร 2) ภาพประเภทเชื่อมโยง ภาพกึ่งนามธรรม (Associative Sign) ลักษณะภาพในกลุ่มนี้ เช่น ภาพวาดกึ่งนามธรรมหรืองานฝีมือ (Hand Drawn) ที่มีรายละเอียดความสมจริงลดทอนลงมา (Megg, 1998) และ 3) ภาพประเภทเรขาคณิต (Geometric) หรือภาพนามธรรมอาทิ งานชุดสัญลักษณ์กราฟิกทั่วไป เช่น ลูกศรเป็นลักษณะภาพแบบประดิษฐ์ขึ้นเองอาศัยความเข้าใจร่วมกันเป็นแบบสากล (Convention) (Robinson, 2005) ซึ่งการนำเสนอรูปแบบภาพทั้ง 3 ประเภทนี้เมื่อถูกนำมาปรากฏบนแผนที่ในฐานะการประกอบสร้างของรูปสัญลักษณ์จะทำให้เกิดการรับรู้ผ่านรหัสทางการสื่อสาร (รหัส/ระบบ Code การจัดการการประกอบสร้างของสัญลักษณ์ที่ถูกจัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบ) (ปรารธนา อรัญญิก, 2549) คือ การกำกับความหมาย (Anchorage) หมายถึง สิ่งที่ช่วยจำกัดวงแคบให้กับความหมายของเครื่องหมายนั้นๆ (Barthes, 1973) ด้วยที่ตั้งของตัวสัญลักษณ์และความชัดเจนในเส้นขอบแบ่งแต่ละพื้นที่เป็นส่วนสัมพันธ์ทั้งตัวบท (Text) กับตัวสื่อความทางสัญลักษณ์ ที่ซึ่งสุดท้ายจะนำมาสัมพันธ์กันกับหน้าที่ของแผนที่ในลำดับต่อมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบเครื่องหมายบนแผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายที่สามารถสื่อความหมายจากความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์กับรหัสหน้าที่บนแผนที่
2. ศึกษาความพึงพอใจการใช้งานแผนที่ของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mix Method) คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบเครื่องหมายบนแผนที่ท่องเที่ยวและการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายที่มีต่อการใช้งานแผนที่ที่สามารถแสดงระเบียบวิธีวิจัย ได้คือ

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

เป็นการศึกษาจากงานวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี เพื่อนำมาออกแบบเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านแผนที่ จำนวน 5 ท่าน กลุ่มศิลปินผู้เชี่ยวชาญประจำจังหวัดเชียงราย 5 ท่าน และกลุ่มนักออกแบบกราฟิก 5 ท่าน สำหรับเกณฑ์การคัดเลือกคุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญได้มาจากผลงานเชิงประจักษ์และเป็นที่ยอมรับในรอบ 5 ปี

สรุปประเด็นคำถามที่สัมพันธ์กันกับงานออกแบบสร้างสรรค์ สามารถแบ่งประเด็นหลักๆ ได้ดังนี้

- รูปแบบ เทคนิคสไตล์ที่ใช้ในการออกแบบเครื่องหมาย : กลุ่มนักออกแบบกราฟิก
- การใช้แนวคิดสัญลักษณ์และหน้าที่รหัสของแผนที่ : กลุ่มผู้เชี่ยวชาญแผนที่
- การรับรู้ถึงจุดเด่นสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละจุดที่สำคัญในจังหวัดเชียงราย : กลุ่มศิลปินผู้เชี่ยวชาญในจังหวัด

2. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยในรอบปี 2558สรุปยอดตัวเลขอยู่ที่2,521,249คน (สถิตินักท่องเที่ยว. เข้าถึงเมื่อ 30 มิถุนายน. เข้าถึงได้จาก <http://www.chiangrai.net/dashboard19/>)

ในการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย กำหนดขนาดตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน $n = 2,521,249 / N$. (ขนาดของประชากร) = 400 คน /e (ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้) = 6%

เครื่องมือที่ใช้วิจัยเชิงปริมาณ

แบบสอบถามในการวัดความพึงพอใจการใช้แผนที่ที่สร้างขึ้นในสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีค่าความเที่ยง (Reliability) เป็น 0.85 (มากกว่า .75) แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ

ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานของงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อการพัฒนาตัวงานสร้างสรรค์ แผนที่ แบ่งผลตามประเด็นคำถาม ได้คือ

1. ผลจากการวิเคราะห์รูปแบบ เทคนิคสไตล์ที่ใช้ในการออกแบบเครื่องหมาย

ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มนักออกแบบกราฟิกให้คำแนะนำว่า แนวทางสำหรับการออกแบบเครื่องหมายบนแผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายควรมีส่วนผสมระหว่างเทคนิค Hand-Drawn Styleกับ Art & Craft ซึ่งตรงกับเทคนิคงานออกแบบในกลุ่ม History-Image Type ของ Philip B. Meggs (Meggs,1998) โดยให้เหตุผลว่า งานสกุลช่างจังหวัดเชียงราย มีรากเหง้าทางวัฒนธรรมแบบศิลปะสมัยเชียงแสน-โยนกถือว่าเป็นเมืองแห่งศิลปะเก่าแก่ พอมาถึงรุ่นหลังศิลปินที่เป็นภาพสะท้อนทางเอกลักษณ์ 2 ท่าน คือ อาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ และอาจารย์ถวัลย์ ดัชนี การแสดงลักษณะสัญลักษณ์แม้เป็นผลิตภัณฑ์แบบกราฟิกก็ควรมีลายเส้นที่สะท้อนถึงรากเหง้าดังกล่าว

2. การใช้แนวคิดสัญลักษณ์วิทยาและหน้าที่รหัสของแผนที่

ผลจากการสรุปบทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านแผนที่ ได้แนะนำโดยแบ่งตามรหัสหน้าที่ของแผนที่และการสื่อสารจากความสัมพันธ์ 2 ระดับ คือ ระดับรูปสัญลักษณ์กับระดับความหมายของสัญลักษณ์ แบ่งได้คือ 1) รหัสหน้าที่เชิงเสมือนของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละจุด ใช้รูปสัญลักษณ์ได้ทั้ง 3 ชนิด ตรงกับแนวคิดของ ชาร์ลส์ แซนเดอร์ส เพียร์ส (Charles Sanders Peirce) : Icon-Index-Symbol ซึ่งการนำรูปสัญลักษณ์ไปใช้บนแผนที่แต่ละจุดนั้น ผลจะมาจากความสัมพันธ์ศิลปป็นประจำจังหวัดในขั้นตอนต่อไป 2) รหัสหน้าที่ตำแหน่ง ใช้รูปสัญลักษณ์ Index หมายถึง การจะเข้าใจในตำแหน่งของตนเองได้นั้น ต้องมาจากการใช้บริบทโดยรอบเครื่องหมายนั้นๆ เป็นตัวกำหนดหรือให้ระดับความหมายของสัญลักษณ์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีเกสตัล (Gestalt Theory) ทฤษฎีว่าด้วยเรื่องการรับรู้ เช่น การจะเข้าใจตำแหน่งของ แหล่งท่องเที่ยวสามเหลี่ยมทองคำ ควรจะวางไว้ขอบบนเอียงไปหาขอบเขตระหว่างลาวกับพม่า ตำแหน่งที่สื่อเป็นรหัสชนิดตำแหน่งตีความได้ว่า สามเหลี่ยมทองคำเป็นแหล่งที่ทั้ง 3 ประเทศมาบรรจบกัน 3) รหัสหน้าที่ระยะและทิศทางใช้รูปสัญลักษณ์แบบ Symbol แต่ทั้งนี้ตัวมันเองไม่มีคุณสมบัติสื่อความหมายต้องใช้ร่วมกับความหมายสัญลักษณ์เชิงภาษากำกับ เช่น การแสดงความใกล้เคียงจากสนามบินไปโดยตุงจะใช้เส้นประและลูกศรในการแสดงระยะและทิศทาง โดยมีภาษาตัวเลขที่เป็นสัญลักษณ์เข้ามาช่วย สามารถสรุปในรูปแบบตารางได้ดังนี้

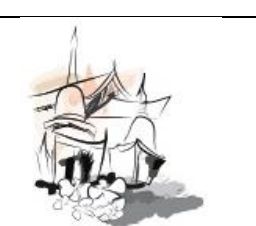
รหัสหน้าที่แผนที่	รูปสัญลักษณ์	ตัวอย่างงานออกแบบ
รหัสภาพเชิงเสมือน	มีส่วนผสมทั้ง 3 ประเภท icon-index-symbol ขึ้นอยู่กับระดับความเข้มข้นของการสื่อความหมายคุณลักษณะรูปสัญลักษณ์ประเภทสื่อด้วยภาพวาดเชิงต้นแบบ	
รหัสตำแหน่ง	Index ขอบเขต ที่ตั้ง ตำแหน่ง เป็น สัญลักษณ์แบบ ภาพวาดเชิงสัญลักษณ์	

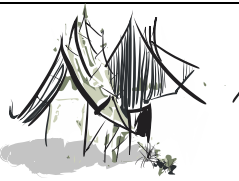
รหัสหน้าที่แผนที่	รูปสัญลักษณ์	ตัวอย่างงานออกแบบ
รหัสระยะทางและทิศทาง	Symbol เป็นลักษณะลูกศรชี้กำกับ ต้องอยู่คู่กับสัญลักษณ์ทางภาษา กำกับร่วมด้วย เช่น การบอก ตัวเลข ระยะทาง เป็นต้น	

ตารางที่ 1 แสดงผลสรุปความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญญะกับรหัสหน้าที่ของแผนที่

3. การรับรู้ถึงจุดเด่นสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละแห่งที่สำคัญในจังหวัดเชียงราย

สรุปจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มศิลปินประจำจังหวัดเชียงรายพบว่า จังหวัดเชียงรายมีจุดท่องเที่ยวที่สำคัญทั้งสิ้น 14 จุด และจากข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากประเด็นที่ผ่านมา 2 ประเด็น คือ ประเด็นเทคนิค รูปแบบภาพ : Hand-Drawn, Art & Craft และประเด็นความสัมพันธ์ทางการ สื่อความหมายระหว่างสัญลักษณ์และรหัสหน้าที่ของแผนที่ สามารถนำมาสรุปร่วมกับบทสัมภาษณ์ศิลปินประจำจังหวัดถึงจุดเด่นในแต่ละจุดที่สำคัญของจังหวัดเชียงราย ดังตารางต่อไปนี้

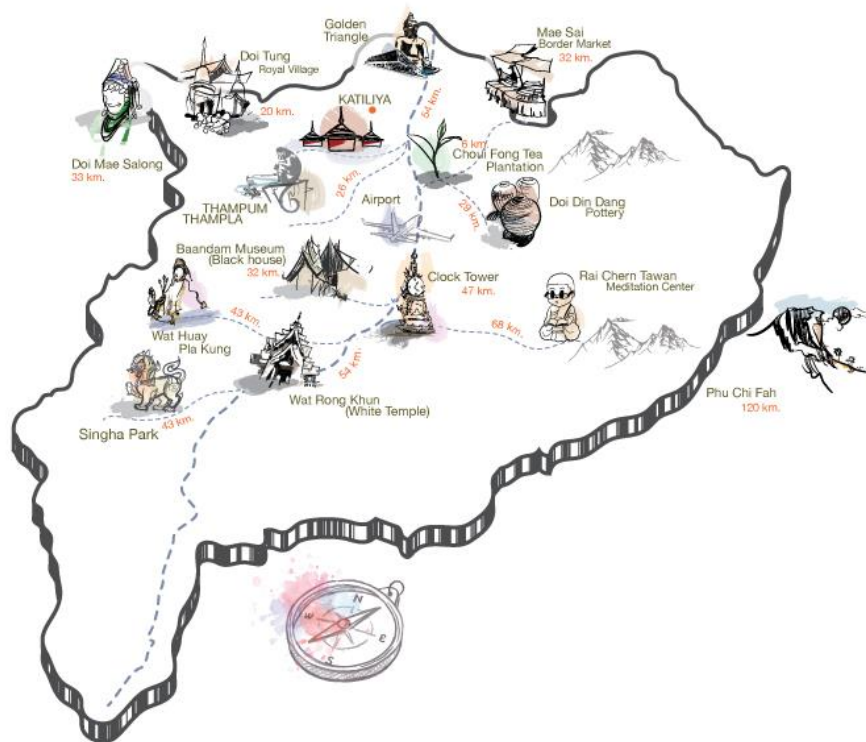
สถานที่ท่องเที่ยว	รูปสัญลักษณ์	ภาพผลงาน
1. ไ้ชาอู๋ยฟง	Index	
2. ดอยตุง/แม่ฟ้าหลวง	Icon	
3. ดอยแม่สลอง	Index	

สถานที่ท่องเที่ยว	รูปสัญลักษณ์	ภาพผลงาน
4. สามเหลี่ยมทองคำ	Index + Symbol	
5. วัดห้วยปลากั้ง	Icon	
6. ไร่เชิญตะวัน	Symbol	
7. ภูชี้ฟ้า	Index	
8. พิพิธภัณฑ์บ้านดำ	Symbol	

สถานที่ท่องเที่ยว	รูปสัญลักษณ์	ภาพผลงาน
9. ตลาดแม่สาย	Index	
10. ไร่บุญรอด	Symbol	
11. ดอยดินแดง	Index	
12. ถ้ำปู่ถ้ำปลา	Index	
13. วัดร่องขุน	Icon	
14. หอนาฬิกา เชียงราย	Symbol	

ตารางที่ 2 แสดงผลงานสร้างสรรค์เครื่องหมายสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละจุด

จากการวิเคราะห์คำแนะนำผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 กลุ่ม ผู้เขียนสามารถนำมาออกแบบเป็นแผนที่ได้ตามรูปต่อไป ซึ่งจากผลงานการออกแบบในขั้นตอนนี้จะนำไปสู่วัตถุประสงค์ในข้อต่อไปคือวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อการหาระดับความพึงพอใจต่อการใชแผนที่ของนักท่องเที่ยวเชียงรายในขั้นต่อไป

รูปภาพที่ 1 ผลงานแผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายที่สมบูรณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณสามารถสรุปได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจ การใชแผนที่ของนักท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจการใชแผนที่ของนักท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย จำนวน 14 สถานที่ท่องเที่ยว โดยส่วนมากนักท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายมีความพึงพอใจการใชแผนที่อยู่ในระดับมาก โดยมีความเข้าใจในเครื่องหมายแหล่งท่องเที่ยว ไร่ชาฮุยฟง มากที่สุด และภูชี้ฟ้าและดอยดินแดง ตามลำดับรายละเอียดแสดงดังตารางที่3

สถานที่ท่องเที่ยว	ตัวแปร	SD	แปลความหมาย
1. ไร่ชาอูยฟง	4.18	0.75	มาก
2. ดอยตุง/แม่ฟ้าหลวง	3.52	0.63	มาก
3. ดอยแม่สลอง	3.41	0.57	มาก
4. สามเหลี่ยมทองคำ	3.64	0.69	มาก
5. วัดห้วยปลากั้ง	3.69	0.66	มาก
6. ไร่เชิญตะวัน	3.43	0.57	มาก
7. ภูชี้ฟ้า	4.07	0.75	มาก
8. พิพิธภัณฑ์บ้านดำ	3.42	0.51	มาก
9. ตลาดแม่สาย	3.89	0.79	มาก
10. ไร่บุญรอด	3.47	0.63	มาก
11. ดอยดินแดง	4.04	0.77	มาก
12. ถ้ำปู ถ้ำปลา	3.87	0.71	มาก
13. วัดร่องขุน	3.49	0.57	มาก
14. หอนาฬิกา เชียงราย	3.51	0.63	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.69	0.66	มาก

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจการใช้แผนที่ของนักท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- เจษฎา จันทน์นนท์.(2548).*การสร้างแผนที่ภูมิทัศน์เชิงประวัติศาสตร์ ตามบันทึกการเดินทางในอีสานของ*
เอเจียน แอมอนิเย ในส่วนของทุ่งกุลาร้องไห้.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ธีรยุทธ บุญมี.(2551).*การปฏิบัติ สังคมศาสตร์ของโซซูร์*. กรุงเทพฯ : วิชาษา.
- บุญทริก บุญพบ. (2560). “การใช้แผนที่เพื่อสร้างพื้นที่มหัศจรรย์ในงานของกียะโม ควิตกา.” Veridian
E-Journal 10, 1 (มกราคม-เมษายน) : 1894.
- ปรารธนา อธิบุญญิก.(2549).*การสื่อสารความหมายจากสัญลักษณ์แสดงอารมณ์และความรู้สึกผ่านโปรแกรม*
INSTANTMESSAGING. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พินิจ ถาวรสกุล. (2552). *การอ่านและการใช้แผนที่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรพล เจียมวิสุทธิ. (2560). “สัญลักษณ์กับการสื่อสารอัตลักษณ์ในตราเครื่องหมายสัญลักษณ์การจัดการแข่งขันกีฬา
โอลิมปิก.” Veridian E-Journal 10, 1 (มกราคม-เมษายน) : 1950.
- สันติ ลอรัชวี.(2558).*สันติ วิธีที่ 1*. กรุงเทพฯ : คัดสรรดีมาก.
- สถิตินักท่องเที่ยว.เข้าถึงเมื่อ 30 มิถุนายน. เข้าถึงได้จาก <http://www.chiangrai.net/dashboard19/>

ภาษาต่างประเทศ

- Barthes, Roland.(1973) *Mythologies : Roland Barthes*, New YorkCity : Hill and WangPublished.
- O’Shaughnessy, M &Stadler, J (2005).*Media and Society: an introduction* (3rd edition), Oxford
University Press, Victoria, Australia.
- Philip B. Meggs.(1998).*Type & Image: The Language of Graphic Design*.New York :John
Wley&Sons,Inc.
- Robinson, Kim Stanley. et al. (2005). *Forty signs of rain. Spectra*. New York :Hachette Book
Group.